

WYROK Z DNIA 25 LISTOPADA 2004 R.

SNO 50/04

Przewodniczący: sędzia SN Antoni Kapłon.

Sędziowie SN: Irena Gromska-Szuster, Lidia Misiurkiewicz

(sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w Warszawie na rozprawie z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego sędziego Sądu Okręgowego oraz protokolanta po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2004 r. sprawy sędziego Sądu Rejonowego w związku z odwołaniem obwinionego od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 2 czerwca 2004 r., sygn. akt (...)

u t r z y m a ł w m o c y zaskarżony w y r o k, a kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 2 czerwca 2004 r., sygn. akt (...) uznał obwinionego sędziego Sądu Rejonowego za winnego tego, że w okresie od maja do grudnia 2001 r. pełniąc urząd sędziego Sądu Rejonowego dopuścił się opieszałości w nadaniu biegu następującym sprawom rejestrowym:

- 1) Kr XI Ns – Rej KRS 3360/01/445 – przez ponad 7 miesięcy
- 2) Kr XI Ns – Rej KRS 3451/01/626 – przez ponad 7 miesięcy
- 3) Kr XI Ns – Rej KRS 3463/01/745 – przez ponad 5 miesięcy
- 4) Kr XI Ns – Rej KRS 3138/01/430 – przez ponad 6 miesięcy
- 5) Kr XI Ns – Rej KRS 3869/01/559 – przez ponad 7 miesięcy
- 6) Kr XI Ns – Rej KRS 3786/01/897 – przez ponad 5 miesięcy

- 7) Kr XI Ns – Rej KRS 3950/01/008 – przez ponad 6 miesięcy
- 8) Kr XI Ns – Rej KRS 4005/01/292 – przez ponad 6 miesięcy
- 9) Kr XI Ns – Rej KRS 4081/01/256 – przez ponad 6 miesięcy
- 10) Kr XI Ns – Rej KRS 4087/01/508 – przez ponad 6 miesięcy
- 11) Kr XI Ns – Rej KRS 4155/01/998 – przez ponad 6 miesięcy
- 12) Kr XI Ns – Rej KRS 4194/01/881 – przez ponad 4 miesiące
- 13) Kr XI Ns – Rej KRS 4253/01/297 – przez ponad 5 miesięcy
- 14) Kr XI Ns – Rej KRS 4298/01/586 – przez ponad 4 miesiące
- 15) Kr XI Ns – Rej KRS 4328/01/440 – przez ponad 6 miesięcy
- 16) Kr XI Ns – Rej KRS 690/01/501
Kr XI Ns – Rej KRS 4418/01/220 – przez ponad 5 miesięcy
- 17) Kr XI Ns – Rej KRS 4534/01/359 – przez ponad 3 miesiące
- 18) Kr XI Ns – Rej KRS 4557/01/204 – przez ponad 5 miesięcy
- 19) Kr XI Ns – Rej KRS 4581/01/761 – przez ponad 3 miesiące
- 20) Kr XI Ns – Rej KRS 4593/01/884 – przez ponad 5 miesięcy
- 21) Kr XI Ns – Rej KRS 4715/01/320 – przez ponad 4 miesiące
- 22) Kr XI Ns – Rej KRS 4768/01/128 – przez ponad 6 miesięcy
- 23) Kr XI Ns – Rej KRS 4794/01/487 – przez ponad 5 miesięcy
- 24) Kr XI Ns – Rej KRS 5836/01/535 – przez ponad 4 miesiące
- 25) Kr XI Ns – Rej KRS 6175/01/782 – przez ponad 4 miesiące
- 26) Kr XI Ns – Rej KRS 6926/01/386 – przez ponad 3 miesiące
- 27) Kr XI Ns – Rej KRS 6930/013012 – przez ponad 3 miesiące
- 28) Kr XI Ns – Rej KRS 4556/01/803 – przez ponad 5 miesięcy
- 29) Kr XI Ns – Rej KRS 4920/01/838 – przez ponad 5 miesięcy
- 30) Kr XI Ns – Rej KRS 5139/01/031 – przez ponad 5 miesięcy
- 31) Kr XI Ns – Rej KRS 5405/01/767 – przez ponad 5 miesięcy
- 32) Kr XI Ns – Rej KRS 5407/01/569 – przez ponad 5 miesięcy
- 33) Kr XI Ns – Rej KRS 5412/01/885 – przez ponad 4 miesiące

i za to na podstawie art. 107 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych wymierzył obwinionemu karę dyscyplinarną przeniesienia na inne miejsce służbowe, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku obwiniony wniósł odwołanie do Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego formułując zarzuty następującej treści:

„I. Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, wywierający wpływ na treść wyroku, polegający na dokonaniu błędnych ustaleń:

1. odnośnie zakresu mojego obciążenia w czasie orzekania w Wydziale XI KRS – Gospodarczym Sądu Rejonowego oraz w Wydziale VI Gospodarczym tego Sądu, przyczyn podejmowania przeze mnie czynności procesowych w rozpoznawanych sprawach w okresach w jakich to nastąpiło, jak i możliwości podejmowania czynności w terminach istotnie krótszych;
2. odnośnie powszechności tego rodzaju opóźnień w referatach orzeczników w Wydziale XI w objętym wnioskiem okresie, przy przyjęciu poglądu przeciwnego;
3. odnośnie zakresu moich obowiązków związanych z równoległe wykonywaną pracą orzeczniczą w Wydziale II Karnym Sądu Rejonowego, czasochłonności tej pracy oraz jej wpływu na pracę orzeczniczą wykonywaną w Wydziałach XI oraz VI, prowadzący do przyjęcia, iż obciążenie mojej osoby sprawami karnymi „nie było duże, a nawet przeciwnie” i nie zwiększało w istotny sposób moich zadań;
4. odnośnie ustalenia okresu do podjęcia decyzji w sprawie, jaki w 2001 r. w rejestrze był uznawany za usprawiedliwiony w bardziej złożonych sprawach, poprzez błędne przyjęcie, iż okres ten wynosił 3 miesiące, zaś okres dłuższy był nieakceptowalny i uzasadniał wszczęcie

postępowania dyscyplinarnego, a przypadki takie poza moim referatem były sporadyczne;

5. odnośnie okresu, w jakim sędzia przychodzący do sądu z innego wydziału i nie mający praktyki rejestrowej mógł, przy przyjęciu należytego podejścia w tym zakresie, uzyskać sprawność zbliżoną do przeciętnego sędziego z praktyką w rejestrze;
6. odnośnie powodów, dla których do końca mojej pracy w sądzie rejestrowym organy administracji sądowej nie wytykały mi opieszałości w pracy, nie inicjowały kroków dyscyplinarnych ani też nie zwracały uwagi na zaległości w pracy, jak i powodów dla których w drugiej połowie grudnia 2001 r. przeprowadzono całościową kontrolę mego referatu, a następnie zainicjowano kroki dyscyplinarne;
7. odnośnie ilości spraw przydzielonych mi w 2001 r. w ramach pracy w Wydziale XI Sądu śródmiejskiego, w tym w szczególności poprzez przyjęcie, iż 33 sprawy objęte częścią dyspozytywną wyroku stanowiły «około 10 % spraw» przydzielonych mi do rozpoznania;
8. odnośnie stanu spraw, w których zarzucono mi, a wyrokiem przypisano opieszałość, poprzez zaliczenie w ich poczet spraw nie objętych wnioskiem dyscyplinarnym, jak i należących do referatu innego orzecznika oraz dopuszczeniu się szeregu błędów dotyczących ustaleń odnośnie dat wpływu tych spraw do mojego referatu, dat podejmowania przeze mnie czynności w objętych wyrokiem sprawach, charakteru tych czynności i treści oraz znaczenia dokumentów znajdujących się w aktach;
9. odnośnie strony podmiotowej mego zachowania, poprzez błędne przyjęcie, iż powściągałem się od podejmowania czynności w poszczególnych sprawach, działając umyślnie z zamiarem bezpośrednim w tym zakresie.

- II. Obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku poprzez:
1. naruszenie przepisu art. 170 § 1 k.p.k. przez błędne oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków, pomimo braku podstaw do oddalenia tych wniosków określonych w treści tego przepisu;
 2. naruszenie przepisu art. 167 k.p.k. przez nierozstrzygnięcie wniosku dowodowego zgłoszonego na rozprawie;
 3. naruszenie przepisu art. 170 § 1 k.p.k. przez błędne oddalenie wniosków dowodowych o przeprowadzenie dowodu z dokumentów, pomimo braku podstaw do oddalenia tych wniosków określonych w treści tego przepisu;
 4. naruszenie przepisów postępowania poprzez przeprowadzenie przesłuchania świadka Magdaleny S. w sposób niezgodny z przepisami procedury karnej, bez zachowania dyspozycji art. 190 § 1 k.p.k. i art. 191 § 1 k.p.k., przy traktowaniu wypowiedzi tego świadka jako pełnowartościowych zeznań złożonych w formie prawem określonej;
 5. naruszenie przepisu art. 396 § 1 k.p.k. poprzez przeprowadzenie oględzin akt przez sędziego wyznaczonego, pomimo braku określonych w tym przepisie przesłanek dopuszczalności odstępstwa od zasady bezpośredniości;
 6. naruszenie przepisu art. 117 § 2 k.p.k. poprzez przeprowadzenie oględzin akt spraw rejestrowych, pomimo moich wniosków o nieprzeprowadzanie tych czynności bez mojej obecności, należycie usprawiedliwiających moje niestawiennictwo, będące jednocześnie rażącym naruszeniem określonego w art. 6 k.p.k. prawa do obrony oraz naruszanie prawa do obrony poprzez wyznaczanie terminów przeprowadzenia czynności procesowych bez odpowiedniego wyprzedzenia, oraz w terminie kolidującym z obowiązkami służbowymi obwinionego, pomimo świadomości ich istnienia po

stronie Sądu Dyscyplinarnego, co obwinionemu uniemożliwiło uczestnictwo w tych czynnościach;

7. naruszenie art. 175 § 2 k.p.k. oraz art. 386 § 2 k.p.k. poprzez uniemożliwienie mi składania wyjaśnień odnośnie przeprowadzonych dowodów, przy równoczesnym zaniechaniu protokołowania moich wypowiedzi w tym zakresie, będące jednocześnie naruszeniem określonego w art. 6 k.p.k. prawa do obrony;
8. naruszenie przepisu art. 148 § 2 k.p.k. poprzez nie zamieszczanie w protokole z pełną dokładnością wypowiedzi osób przesłuchiwanym na rozprawie oraz treści moich wniosków i oświadczeń, pomimo składania przeze mnie stosownych wniosków w trybie tego przepisu, będące jednocześnie naruszeniem określonego w art. 6 k.p.k. prawa do obrony;
9. naruszenie przepisu art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. poprzez: pominięcie w treści uzasadnienia wyroku wskazania podstaw dowodowych czynienia poszczególnych ustaleń, pominięcie w treści uzasadnienia rozważań dotyczących oceny dowodów na podstawie których Sąd Dyscyplinarny poczynił istotne ustalenia faktyczne, oraz oceny dotyczącej dowodów którym wiarygodności odmówił, a nadto pominięcie w treści uzasadnienia wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku;
10. naruszenie przepisu art. 7 k.p.k. poprzez niedokonanie oceny dowodów odnośnie szeregu istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności oraz dokonanie oceny dowodów sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, dotyczących szeregu innych okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego;
11. naruszenie przepisu art. 171 § 2 k.p.k. oraz art. 386 § 2 k.p.k. poprzez uniemożliwienie mi zadawania pytań świadkowi odnośnie

okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, będące jednocześnie naruszeniem określonego w art. 6 k.p.k. prawa do obrony, oraz naruszenie określonego w art. 174 k.p.k. zakazu zastępowania zeznań świadka treścią pism i zapisków.

III. Obrazę przepisów prawa materialnego poprzez:

1. naruszenie przepisu art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych przez przyjęcie, iż przypisany mi czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne określone w tym przepisie, pomimo niewskazania naruszenia jakiego przepisu prawa w sposób rażący i oczywisty miałem się dopuścić;
2. naruszenie przepisu art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez uczynienie tego przepisu podstawą wymiaru kary, pomimo iż przepis ten jako nie zawierający normy sankcjonującej podstawą taką być nie może;
3. naruszenie przepisu art. 10.1., art. 175.1. i art. 177 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 109 § 1 pkt 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez wymierzenie kary określonej w tym przepisie bez wskazania w treści wyroku miejsca służbowego do którego następuje przeniesienie.

IV. Rażąco niewspółmierność wymierzonej kary do przypisanego przewinienia dyscyplinarnego.”

W następstwie tak sformułowanych zarzutów obwiniony sędzia wniósł o uniewinnienie od zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy– Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie jako bezzasadne nie zasługuje na uwzględnienie. Przedstawione w odwołaniu zarzuty i powołane liczne przepisy postępowania i prawa materialnego, które – zdaniem obwinionego – zostały naruszone przez Sąd pierwszej instancji w sposób mający wpływ na treść orzeczenia są dalece bezpodstawne.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, jak wynika z przebiegu postępowania i motywów orzeczeń, nie dopuścił się żadnej obrazy przepisów postępowania, przeciwnie wykazał dużą wnikliwość w analizie i ocenie spraw będących przedmiotem zarzutu opieszałości w nadawaniu im biegu przez obwinionego. Każda ze spraw była dokładnie badana; fakt, że przypisane obwinionemu przewinienie ograniczone zostało do 33 spraw, a więc znacząco zredukowane w stosunku do spraw objętych zarzutem świadczy o tym, że każda sprawa była wnikliwie analizowana, a wszelkie wątpliwości uwzględnione na korzyść obwinionego.

Obwiniony w swoim odwołaniu zarzuca Sądowi Dyscyplinarnemu pierwszej instancji naruszenie szeregu przepisów kodeksu postępowania karnego, traktując te przepisy wyjątkowo instrumentalnie. W postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach nieuregulowanych w Prawie o ustroju sądów powszechnych stosuje się co prawda odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego (art. 128), co nie oznacza, że postępowanie to podporządkowane jest wszystkim regułom postępowania karnego. Nie można stosować w postępowaniu dyscyplinarnym tych wszystkich przepisów postępowania karnego, których nie sposób pogodzić ze specyficznym charakterem postępowania dyscyplinarnego.

Zakres i treść wniosków stawianych przez obwinionego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, w znaczącym stopniu uwzględnionych przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny nie odpowiadał w rzeczy samej, istocie postępowania dyscyplinarnego, zważywszy w szczególności na charakter przewinienia w kontekście kolejnej sprawy dyscyplinarnej (następna

wyznaczona na dzień 2 grudnia 2004 r.) dotyczącej tej samej materii przewinienia. Obszerne, dokładne – z uwzględnieniem wszystkich reguł postępowania i wymogów przewidzianych w art. 424 § 2 k.p.k. – uzasadnienie Sądu pierwszej instancji przekonuje o zasadności przypisania obwinionemu przewinienia na podstawie przepisu art. 107 § 1 Prawa o u.s.p. Rażąca opieszałość w nadawaniu biegu sprawom rejestrowym (od 3 do 7 miesięcy) jest poważnym przewinieniem służbowym i nie może być usprawiedliwiona ani subiektywnym odczuciem obciążenia sprawami (okoliczność badana przez Sąd pierwszej instancji), ani brakiem przygotowania do orzekania w sprawach rejestrowych. Sędzia ma nienormowany czas pracy i obowiązek rzetelnego, w rozsądnym terminie załatwienia spraw na odcinku służbowym, do którego został przydzielony.

Wszystkie okoliczności decydujące o stopniu zawinienia obwinionego sędziego zostały przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji uwzględnione w sposób przekonywujący i dokładnie w uzasadnieniu orzeczenia omówione, nie zachodzi więc potrzeba ich ponownego przytaczania.

Osobnej uwagi wymagają: postawa sędziego Sądu Rejonowego prezentowana w toku całego postępowania, mająca wpływ na jego przebieg, oraz czas trwania i trudności w przebiegu tego postępowania w stopniu obligującym Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny do omówienia tej niewątpliwie nagannej postawy w motywach wyroku. Nie mieści się ona w dobrze pojętym prawie do obrony, a świadczy o przekroczeniu tego prawa, jego nadużyciu, co nie licuje z godnością sędziego. Ta postawa przekłada się również na postępowanie odwoławcze.

Nie ulega wątpliwości, że obliczona była i konsekwentnie realizowana na doprowadzenie do przedawnienia (art. 108 § 1 i 2 Prawa o u.s.p.).

O terminie rozprawy przed Sądem Najwyższym – Sądem Dyscyplinarnym obwiniony sędzia powiadomiony został dnia 10 listopada 2004 r. – 15 dni przed wyznaczonym terminem rozprawy; dnia 15 listopada wysłał do Sądu

Najwyższego wniosek o odroczenie rozprawy, załączając wokandę spraw wyznaczonych w swoim Sądzie Rejonowym w terminie rozprawy odwoławczej w Sądzie Najwyższym, tj. 25 listopada 2004 r., wyrażając wolę uczestniczenia w rozprawie przed Sądem Najwyższym – Sądem Dyscyplinarnym.

Kiedy w wyniku stosownej interwencji Sądu Najwyższego Prezes Sądu Rejonowego umożliwił obwinionemu uczestnictwo na rozprawie w postępowaniu dyscyplinarnym przed Sądem Najwyższym, m.in. przydzielając sprawy z wokandy do referatów innych sędziów i zwalniając go z obowiązków służbowych w dniu 25 listopada 2004 r. – obwiniony tuż przed wyznaczonym terminem rozprawy odwoławczej przedłożył zaświadczenie lekarskie o niemożności stawiennictwa na rozprawę w Sądzie Najwyższym i jednocześnie udzielił pełnomocnictwa dwóm obrońcom, z których żaden na rozprawę przed Sądem Najwyższym nie stawił się, a adw. P.K. ustanowiony w sprawie przyjął pełnomocnictwo w sytuacji, kiedy jednocześnie wniósł o odroczenie rozprawy, powołując się na swoją chorobę od dnia 10 listopada 2004 r. i zaznaczając, że przedłuży się na styczeń 2005 r. (nieczytelna kopia zaświadczenia lekarskiego). Wspomniany adwokat przyjął pełnomocnictwo świadomy tego, że nie stawi się na rozprawę dnia 25 listopada 2004 r. oraz tego, że na wypadek jej ewentualnego odroczenia dojdzie do przedawnienia i „obrona” będzie bezprzedmiotowa. Pełnomocnictwo udzielone adwokatowi P.K. wymieniało imiennie czterech substytutów, z których żaden na rozprawę nie stawił się, podobnie jak wyznaczona do ściśle określonego zakresu obrony sędzia Sądu Rejonowego.

Ta postawa obwinionego sędziego zaprezentowana w stadium postępowania przed Sądem Najwyższym – Sądem Dyscyplinarnym stanowi wymowną ilustrację postawy obwinionego korespondującą z tą, którą prezentował w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Powtarzające się postępowania dyscyplinarne, charakter przewinienia, podnoszona przez obwinionego okoliczność, że w Sądzie Rejonowym jest on w

nadmiarze obciążony, że nie sprzyjająca atmosfera ze strony zwierzchników rzutuje na przebieg jego pracy, prezentowana postawa w kolejnym postępowaniu dyscyplinarnym w perspektywie następnego – przemawiają za słusnością i celowością orzeczonej kary dyscyplinarnej.

Podkreślić przy tym należy, że okoliczność, iż Sąd pierwszej instancji przy wymiarze kary nie powołał art. 109 § 1 pkt 4 Prawa o u.s.p. nie ma istotnego znaczenia, bo podstawą wymiaru kary jest przewinienie służbowe przewidziane w art. 107 § 1 Prawa o u.s.p., a dokładnie opisane w wyroku. Zarzut obwinionego, że Sąd pierwszej instancji nie wskazał miejsca służbowego, do którego następuje przeniesienie jest daleko posuniętym nieporozumieniem, wobec treści art. 123 § 3 Prawa o u.s.p.

Wykonanie wyroku co do kary wymienionej w art. 109 § 1 pkt 4 Prawa o u.s.p. należy do Ministra Sprawiedliwości; Minister Sprawiedliwości decyduje na jakie miejsce służbowe obwiniony zostanie przeniesiony.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.